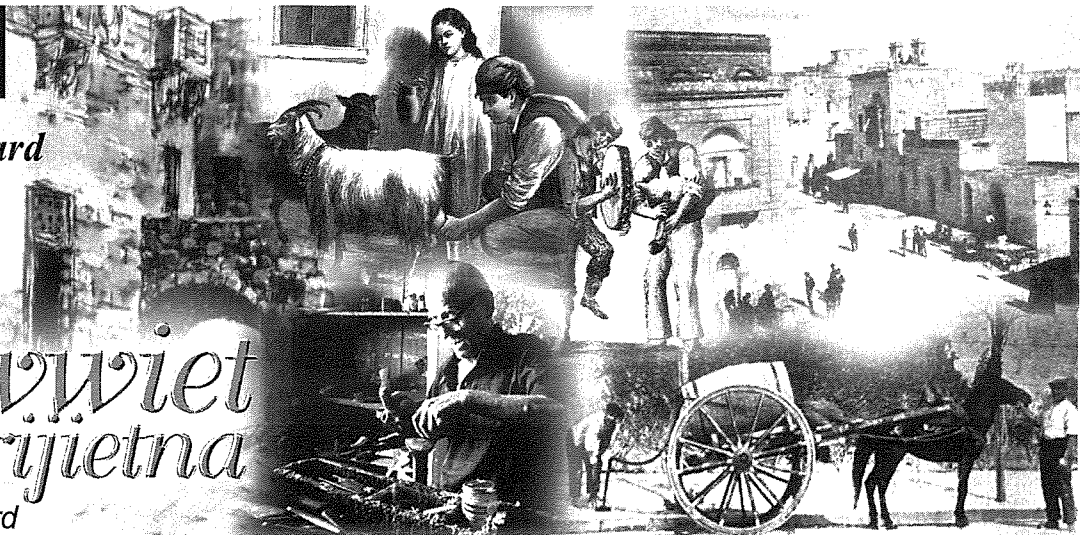

**FOLKLOR
GHAWDXI**

*Anton F. Attard
jirrakonta
u jfisser...*

*dravvjet
missirijetna*

© Anton F. Attard

IS-SNAJJA' QODMA F'GHAWDEX

(It-Tnejn u Ghoxrin Parti)

FRAN U HOBŻ (5)

Fran il-Munxar, 3 ifran.

Spicċaw kollha. Ma kinux jaħdmu kollha fl-istess żmien.

1. Forn fejn illum hemm il-*garage* tal-Familja Muscat, fil-pjazza.
2. Forn fejn joqgħod Toni Grima, tas-Siku.
3. Il-Forn ta' Ġanni u wara ta' Peppi Saliba, tal-Haxxiex, Il-Forn il-Qadim, 10 Triq Munxar, il-Munxar.

Fran in-Nadur, 11-il wiehed

Fran fin-Nadur li spiċċaw:

1. Il-Forn ta' Anġlu u Ġuzeppa tad-Dussies, Triq San Ġwann, 50 sena ilu.
2. Il-Forn ta' Marija Portelli taċ-Ĉoqq, Triq tas-Sajd, 30 sena ilu.
3. Il-Forn ta' Pietru Grima tal-Harufa, Triq San Blas, 20 sena ilu.
4. Il-Forn ta' Kurun Grima tal-Harufa, Triq Dun Bernard Haber, 20 sena ilu.
5. Il-Forn ta' Marċell Grima tal-Harufa, Triq Piju Cellini, 22 sena ilu.
6. Il-Forn ta' Sunta u Pawla Said ta' Ĉikka, Triq Ĉimċem, 20 sena ilu.
7. Il-Forn ta' Ġamri u Uzarja Said, ta' Silga, Triq il-Knisja, 16-il sena ilu.

Fran fin-Nadur li għadhom jeżistu:

8. Il-Forn ta' Joe Portelli, ta' Mekren, Triq Hida.
9. Il-Forn ta' Gracie Farrugia, tal-Maxokk, Triq San Ġakbu.
10. Il-Forn ta' Pierre Grech, ta' Bibi, Triq l-Isqof Buttigieg.
11. Il-Forn ta' Pawlu Muscat, ta' Pietra, Triq San Blas.

Fran il-Qala, 5 ifran

1. Il-Forn tal-Furnar, Frenċu Camilleri, fi Triq il-Wardija, illum magħluq.
2. Il-Forn ta' Triq il-Wardija, li kien ta' Toni Camilleri u wara għadda f'idejn uliedu Francis u Lonza Camilleri. Illum dan il-forn hu magħluq.
3. Il-Forn ta' Ġuzepp Buttigieg, ta' Għassa, fi Triq il-Wardija, magħluq.
4. Il-Forn fi Triq il-Wardija li kien ta' Ġuzepp Xerri u wara għadda f'idejn Ġuzepp Buttigieg, ir-raġel ta' bintu. Illum dan il-forn hu magħluq.
5. Il-Forn Tal-Mulejja, tal-Familja Buttigieg, fi Triq il-Forn. Għadu jeżisti. Isajjar bil-ħatab.

Il-Qala minn żmien l-aħħar gwerra ssemmiet triq, Triq il-Forn, fejn hemm qrib il-Forn tal-Mulejja.

Sannat, 3 ifran

1. Il-Forn ta' Ġanna tal-Forn, Main Street jew Triq il-Kbira.
2. Il-Forn ta' Salun (Said), Main Street; kienet waqgħet il-bomba tat-Tieni Gwerra fuqu.
3. Il-Forn tal-Biezel, Main Street jew Triq il-Kbira.

San Lawrenz, 2 ifran

1. Furnar Grima, Ta' Manina, fi Triq San Lawrenz, li wara saret il-Pjazza.
2. Il-Forn ta' Mikelang Piscopo, Tal-Baħrija, fi Triq Ĉangura.

Xaghra, 19-il forn

1. Il-Forn ta' Karmnu ta' Psajla, ta' Toninu Attard "Il-Kariġġ", fi Triq iż-Żarmuġ, illum Triq San Ġuzepp.
2. Il-Forn ta' Ġuzeppi Refalo, ta' Lazzru, fi 32 Triq il-Knisja.

3. Il-Forn ta' Kejzer, Bertu Refalo tas-Sus, fi Triq il-Knisja.
4. Il-Forn ta' Ġaħan, ta' Salvu bin Pawlu Xerri, fi Triq Bullara.
5. Il-Forn tal-Ploj, ta' Wistin Farrugia u mbaġhad ta' ibnu Karmnu Sultana, fi Triq Jannar,
6. Il-Forn tas-Sogi (forn tal-biskuttini u bankuncini), Ġanna Attard "ta' Żeża", fi Triq it-Tigrija.
7. Il-Forn ta' Ġanninu, Fortun Ċini ta' Ġanninu, fi Triq Parisott.
8. Il-Forn tal-Furnar, Toni Farrugia, fi Triq Ġnien Xibla; dan l-aħħar forn fix-Xagħra, u għadu hemm.
9. Il-Forn taż-Żangu, tal-Gallett, ta' Manwel Hili, fi Triq Ġnien Xibla.
10. Il-Forn ta' Wenza Farrugia, fi Triq Ġnien Xibla.
11. Il-Forn ta' Pawlu Zammit, fi Triq Ġnien Xibla.
12. Il-Forn ta' Kristinu Zammit, fi Triq tal-Ġorf.
13. Il-Forn tal-Furnara, fi Triq 28 ta' April, 1688.
14. Il-Forn tal-Furnara, fi Triq l-Arċipriet Diacono.
15. Forn ieħor hdejn il-knisja tan-Nazzarenu.
16. Il-Forn ta' Ġiljan, Ġiljan fi Triq Mannar.
18. Il-Forn ta' Kristinu Zammit ta' Mira, fi Triq Gajdor.
19. Il-Forn tal-Kok, Ċikku u Ġużepp Schembri (Peppi l-Kok), fi Triq Mannar.

Minn dawn il-fran kollha x-Xagħra wiehed biss għadu jaħmi. Dan jinsab fil-bidu ta' Triq Ġnien Xibla. Il-forn jitmexxa minn sidu Toni Farrugia li, minbarra li jagħmel il-hobż, jagħmel ukoll kagħak tal-għasel, biskuttini, ftajjar, u hobż ismar, u hu mfitteħ hafna mill-Inglizi.

Ix-Xewkija, 11 fran u 2 moderni

1. Il-Forn ta' Saminu, fi Triq il-Hamrija (għadu jeżisti).
2. Il-Forn tax-Xiber, Carmel Cauchi, it-tifel, fi Triq Hamsin illum fi Triq l-Arċipriet Ġ. Grech (għadu jeżisti).
3. Il-Forn tal-Baġlu. Ġużepp Spiteri, fi Triq Santa Marija.
4. Il-Forn ta' Pawlu Rapa ta' Saminu, tal-Gallett jew tal-Għaġin, Triq Santa Katerina.
5. Il-Forn ta' Damjan, Wenzu Cauchi, fi Triq San Ġwann.
6. Il-Forn ta' Nardu Rapa fi Triq San Ġwann.
7. Il-Forn ta' Żulminhemm, Francis Pace, fi Triq il-Knisja.
9. Il-Forn ta' Xerri, Peppina Xerri, fi Triq San Pubblju.
10. Il-Forn tal-Għasfur, Marija Saliba, Triq Sant' Indrija.
11. Il-Forn ta' Mesikk, Xerri, fi Triq Mgarr ix-Xini.

Fran Moderni

1. Tower Baker ta' Johnny Portelli tal-Lingi, *Industrial Estate* (ġie mir-Rabat).
2. Tal-Mezzan Bakery, *Industrial Estate* (ġie minn Ta' Kerċem).

Żebbuġ, 5 ifran

1. Il-Forn ta' Rafiel, Triq il-Madonna taċ-Ċicri.
2. Il-Forn tax-Xnakka, Triq Skapuċċina.
3. Il-Forn ta' Pietru, Triq il-Madonna taċ-Ċicri.
4. Il-Forn ta' Peċiċ, Triq il-Ponta.
5. Il-Forn ta' Abram, Triq Skapuċċina.

Il-Forn ta' Marsalforn

Marsalforn insibu Triq il-Forn, *Bakery Street*, imma hawnhekk ma kien hawn ebda forn. Il-forn li għalih issemmiet din it-triq huwa l-forn li jissemma fil-leggenda tal-Forn ta' Marsalforn, li aktarx qatt m'eżista!

Il-Forn ta' Kemmuna

Il-Forn ta' Kemmuna kienu jinqdew bih il-familji Buttigieg u Said u x-xogħol kienu jagħmluh tal-familja stess.

Hrejef u Leggendi dwar il-Forn

F'Ghawdex insibu wkoll hrejef u leggendi dwar il-forn. Skont il-hrafa ta' Patri Magri, waħda tifla teħles mill-ġganta billi jimxexilha bil-hažen ta' mohħha ddaħħalha fil-forn. Il-hrafa tal-għaġina f'wiċċ it-Tork tingħad għall-forn leggendarju ta' Marsalforn, il-Leggenda tal-Hotba ta' Kangla u għall-Forn tal-Mulejja tal-Qala. Din il-leggenda tingħad għal żmien it-Torok kif ukoll għal żmien il-Francizi.

Kollaboraturi

Din il-lista ngabret bil-għajnuna ta' xi kollaboraturi li kienu dawn: Rabat: Ġoġ Tabone, ta' Gerit; Fontana: Ġoġ Tabone u Charles Farrugia; Għajnsielem: Joseph Caruana; Għarb: Emily Amatulli nee Depasquale; Għasri: Toni Calleja; Kerċem u Santa Luċija: Joe Grima u Joe Mizzi; Nadur: Angelo Xuereb; Qala: Kellinu Debono; Sannat: Nenu Attard u martu Tereżina; San Lawrenz: Ġoġ Borg u Wenzu Camenzuli; Xagħra: Dr. Aaron Attard Hili, Raymond Mifsud u Kellinu Cini; Xewkija: Wistin Dingli u Nenu Attard; Żebbuġ: Mary Anne Spiteri; Paul Curmi, intervista ppubblikata f'*Id-Dawl* Nru. 12 (Rivista tal-Munxar), paġni 8 u 14.

Jista' jkun li din il-lista m'hix komplita jew fiha xi żbalji. Għalhekk nieħdu gost min jiġbdilna l-attenzjoni għal kull nuqqas. Jista' wkoll hemm xi ripetizzjoni billi aħna mxejna mal-prinċipju: *Melius abundare quam deficere*, aħjar iż-żejjed milli n-nieqes. Kull korrezzjoni hija milqugħa. Dwar il-fran aħna nieqfu hawn.

MARIO
DISPENSING OPTICIANS

57, MAIN GATE STREET, VICTORIA, GOZO.
Prop.: Mario P. Grech F.A.D.O. (Lond.)

Appointments for
EYE TESTING / EXAMINATION
by the Latest Computer Technology
and Eye Specialists

Telephone: 55 65 28 / 56 33 31